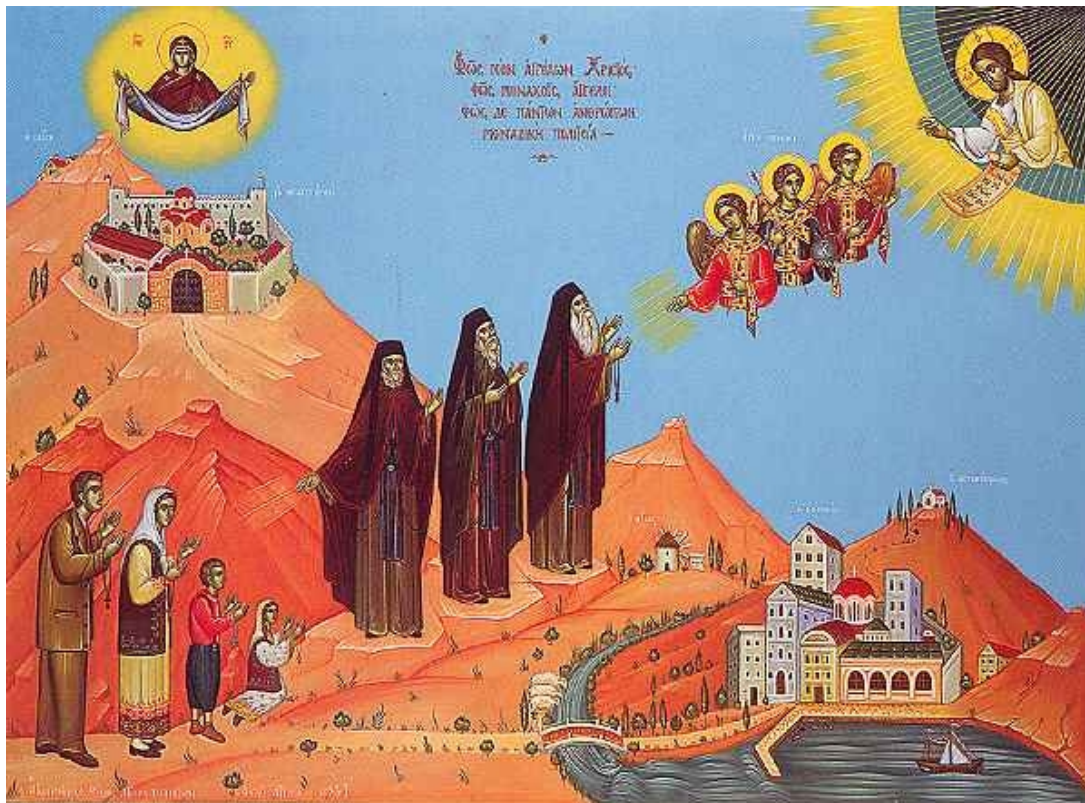

Γέροντας Σωφρόνιος του Έσσεξ (Σαχάρωφ): «Άλλο πράγμα είναι να πιστεύει κανείς στον Θεό και άλλο να τον γνωρίζει»

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Αγ. Σωφρόνιος Αγιορείτης-Έσσεξ \(Σαχάρωφ\) / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#)

Ὕμνος

Ποιός είναι ο μοναχός και ποιά η εργασία του και σε ποιό ύψος θεωρίας αυτός έφθασε

Ο μοναχός που είναι καθαρός από τον κόσμο και μιλά συνεχώς μόνο με τον Θεό, βλέποντας βλέπεται, αγαπώντας αγαπάται και φως γίνεται λαμπόμενος αρρήτως δοξαζόμενος νομίζει ότι περισσότερο φτωχαίνει και όσο οικειούται τόσο ξένος νομίζει ότι είναι.

Ω ξένο και άφραστο θαύμα σε όλους!

Είμαι φτωχός για τον άπειρο πλούτο και κατέχω πολλά μην έχοντας τίποτε

και λέγω· Διψώ για πολύ νερό

και ποιός θα μου δώσει, ό,τι έχω πλουσίως,

και πού θα βρω αυτόν που βλέπω κάθε μέρα;

Και πώς θα κρατήσω, αυτό που υπάρχει μέσα μου;

και στον έξω κόσμο καθόλου δεν φαίνεται;

όποιος έχει αυτιά να ακούσει, ας ακούσει

εννοώντας αληθινά τα λόγια ενός αγραμμάτου!

[...]Το σημαντικότερο έργο του μοναχού είναι η εσωτερική παράστασή του ενώπιον του Θεού, η προσευχή. Όλη η ζωή του οικοδομείται επάνω στην πέτρα των εντολών του Χριστού. Η οικοδόμηση της αιώνιας σωτηρίας με βάση την «ανθρώπινη επιστήμη» είναι μωρία.

Ο χώρος της εμπειρικής επιστήμης περιορίζεται από την «αντικειμενική γνώση» προσδιορισμένων φυσικών φαινομένων. Το Είναι ως Αγαθό, Αγάπη, Ελευθερία,

Δημιουργία, Κάλλος, Σοφία χαρακτηρίζει το Πρόσωπο, που γεννιέται άνωθεν στην προσευχή μας πρόσωπο με πρόσωπο του Θεού-Δημιουργού μας. Έξω από τον προσωπικό αυτό Θεό δεν υπάρχει και δεν μπορεί να υπάρξει τίποτε. Η δημιουργική θέληση ανήκει στις υποστάσεις της Αγίας Τριάδος.

Η εμπειρική επιστήμη δεν μας προσφέρει τη γνώση για την αιωνιότητα. Ανήκει ολοκληρωτικά στην εν χρόνω και χώρω μορφή υπάρξεως και είναι θνητή κατά τη φύση της. Η υπηρεσία της προς την ανθρωπότητα θα τελειώσει μαζί με το τέλος της γήινης ιστορίας μας.[...]

Ο μοναχός κατέχεται από τη φλογερή επιθυμία να προσλάβει μέσα του το πλήρωμα της ζωής, να υπερνικήσει τον θάνατο, η πνοή του οποίου αμαυρώνει τη ροή του χρόνου. Χαρακτηριστικό στον μοναχό είναι να αισθάνεται ότι όλα τα πρόσκαιρα χάνουν κάθε νόημα, όταν πίσω από αυτά δεν ακολουθεί η θεία αιωνιότητα, στην αναζήτηση της οποίας συγκεντρώνεται όλη η ύπαρξή του. Ω, η θαυμαστή αυτή και μυστηριώδης διαδικασία! Σε προσευχή άκρας εντάσεως το πνεύμα μας υψώνεται στον αγαπημένο Θεό με ταχύτητα που υπερβαίνει την ταχύτητα του φωτός. Είναι έτσι δημιουργημένο (το πνεύμα μας), ώστε σε μια στιγμή να διεισδύει και να αγκαλιάζει την απειρότητα των αβύσσων. Τότε βεβαίως εμφανίζεται το Φως της Θεότητας και σε απείρωσ σύντομο διάστημα δέχεται την αποκάλυψη του πλούτου του πνευματικού κόσμου.

Υπάρχουν περιπτώσεις, κατά τις όποιες παρόμοια εμπειρία της αιωνιότητας και της απεραντοσύνης δίδεται στον άνθρωπο από τη Θεία χάρη, ήδη κατά την αρχή της εισόδου του στον ασκητικό αγώνα. Συνήθως όμως η ικανότητα να εποπτεύσουμε τον θείο κόσμο αναπτύσσεται μέσα μας σταδιακά· συχνά με την πάροδο ετών ή ακόμη και δεκαετιών. Έτσι και στην ίδια τη Θεομήτορα, η αποκάλυψη δόθηκε κατ' αρχάς την ημέρα του Ευαγγελισμού για τη σύλληψη από αυτήν του Υιού του Υψίστου, έπειτα κατά τη διάρκεια όλης της ζωής της, ως τον Γολγοθά και την Ανάσταση, την Ανάληψη του Χριστού και την κάθοδο του Αγίου Πνεύματος την Πεντηκοστή- ύστερα ακόμη την ημέρα της Κοιμήσεώς της και πέρα από το τέλος της επίγειας ζωής της... Και μόνο τότε προσέλαβε στο προσωπικό της είναι το πλήρωμα της θείας ζωής.

Έτσι πρέπει να συμβεί και με μας. Ο άγιος Σιλουανός κατά τη διάρκεια της μακράς -μισού αιώνα- ζωής του αγωνιζόταν έντονα για να αφομοιώσει το πλήρωμα της αποκαλύψεως που του δόθηκε.

Όταν λοιπόν ο άνθρωπος δέχεται την υψίστη αυτή γνώση, «υψίστη» σε σχέση με κάθε άλλο είδος γνώσεως, συμπεριλαμβανομένης και της ακαδημαϊκής θεολογίας, τότε το πνεύμα του ελευθερώνεται από τις αμφιταλαντεύσεις, που είναι αναπόφευκτες, όταν απουσιάζει η ζωντανή πείρα.

Η ακαδημαϊκή μόρφωση έγινε στην εποχή μας για τον μοναχό περισσότερο απαραίτητη πάρα στους περασμένους αιώνες. Ζούμε σε αυτό τον κόσμο που μας δόθηκε και εξαρτόμαστε από αυτόν στο επίπεδο της επίγειας υπάρξεώς μας. Δοκιμάζουμε αδιάκοπα επάνω μας την επίδραση του περιβάλλοντος μας· επίδραση αρνητική στην πλειονότητα των περιπτώσεων, που πρέπει οπωσδήποτε να υπερνικήσουμε, να αναιρέσουμε. Η επιστημονική θεολογική μόρφωση μας αποκαλύπτει το οριζόντιο επίπεδο· μας εξοικειώνει με τη θρησκευτική προβληματική της εποχής μας. Όταν γνωρίσουμε πολλά ρεύματα πνευματικής ζωής των συγχρόνων μας, δεν δοκιμάζουμε έπειτα κλονισμό μέσα μας για απροσδόκητες συναντήσεις και παραμένουμε απρόσβλητοι από τη φιλοσοφία αυτού του κόσμου. Η ικανότητα όμως αυτή να κατανικήσουμε κάθε αρνητική επίδραση του βυθισμένου στη φθορά κόσμου μας δίδεται όχι τόσο με την επιστήμη, όσο με την πραγματική εμπειρία του ζώντος Θεού.

Στα εκπαιδευτικά θεολογικά ιδρύματα, μερικοί από τους καθηγητές προσπαθούν να θέσουν τους μαθητές τους μπροστά στην αναγκαιότητα μιας κατακόρυφης αναβάσεως προς τον Θεό, δηλαδή γνώσεως σε βάθος και ύψος. Οι απόπειρες όμως αυτές δεν αλλάζουν τη γενική κατάσταση, δεδομένου μάλιστα ότι η ακαδημαϊκή μόρφωση ανήκει στο οριζόντιο επίπεδο, και γι' αυτό είναι ανίκανη να δώσει αυθεντική πνευματική πείρα, δηλαδή την εμπειρία της μετάνοιας και της καθαρής προσευχής.

Ο μοναχισμός είναι κάτι άλλο· είναι διδασκαλία ευσέβειας, επιστήμη προς υπέρβαση του θανάτου. Τα μοναστήρια και η έρημος δίνουν την ελευθερία να παραδοθεί ο άνθρωπος στο πένθος της μετάνοιας σε τέτοιο βαθμό, που ο κόσμος σχεδόν ποτέ δεν επιτρέπει. Με την έννοια αυτή στον μοναχισμό υπάρχει μόρφωση ανώτερης τάξεως σε σύγκριση με την ακαδημαϊκή. Αλλά και όταν ο μοναχός κατανοήσει την κατάσταση αυτή των πραγμάτων, όπως εγώ μπορώ να μαρτυρήσω, δεν περιφρονεί την ακαδημαϊκή μόρφωση, πράγμα που θα ήταν όχι απλώς σφάλμα αλλά και αμαρτία. Πολύ συχνότερα σφάλλουν οι ακαδημαϊκοί θεολόγοι αγνοώντας την υπαρκτική εμπειρία του αυθεντικού μοναχισμού και την ανεκτίμητη σπουδαιότητά του για τη ζωή όλης της Εκκλησίας, όλου του Χριστιανισμού.

Ο άγιος Σιλουανός αναφέρει στις γραφές του: «Άλλο πράγμα είναι να πιστεύει κανείς στον Θεό και άλλο να τον γνωρίζει». Βέβαια ο άγιος είχε υπ' όψιν του τον εαυτό του πριν και μετά την εμφάνιση του Χριστού σε αυτόν. Ο μοναχός τοποθετείται στο θέμα αυτό ως εξής: Όταν υπάρχει το πλήρωμα της μοναχικής εμπειρίας, η επιστημονική μόρφωση δεν αποτελεί απαραίτητο στοιχείο, γιατί το Πνεύμα μαρτυρεί μέσα μας τη σωτηρία. Αλλά και αν κάποιος αποκτήσει την

«πληρότητα», δηλαδή την άκρως εφικτή για τα ανθρώπινα μέτρα ποσότητα θεωρητικών γνώσεων, η εμπειρία της ζωντανής Θεοκοινωνίας παραμένει απαραίτητη για τη σωτηρία του.

Και πάλι στις γραφές του αγίου Σιλουανού βρίσκουμε: «Αν είσαι θεολόγος, προσεύχεσαι καθαρά.

Αν προσεύχεσαι καθαρά, τότε είσαι θεολόγος». Στο πρώτο μέρος της εκφράσεως αυτής, με τον όρο «θεολόγος» υποδηλώνεται η οντολογική διαμονή του ανθρώπου εν τω Θεώ. Το δεύτερο μέρος επαναλαμβάνει ουσιαστικά το περιεχόμενο του πρώτου. Εδώ δημιουργείται η εντύπωση ότι δεν υπάρχει καθόλου χώρος για ακαδημαϊκούς τίτλους.

Παρόμοια κατανόηση των πραγμάτων χαρακτήριζε τους μοναχούς των πρώτων αιώνων της εμφανίσεως του μοναχισμού στην Αίγυπτο. Βρίσκουμε παρόμοια πορεία σκέψεως στη ζωή και τους λόγους του οσίου Αντωνίου του Μεγάλου, και αργότερα σε πολλούς άλλους Πατέρες, που διέλαμψαν με αγιότητα και πλούσια γνώση.

Πηγή: Αρχιμ. Σωφρονίου, *Το Μυστήριο της χριστιανικής ζωής*, Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου, Εσσεξ 2010, αποσπάσματα